

Geachte heer/mevrouw,

Graag maak ik van de mogelijkheid gebruik om te reageren op uw amicus curiae inzake de rechtzaak over Vleermuizen in spouwmuren. Onderstaand vindt u mijn reactie op uw vragen, en een aanvullende vraag/opmerking die ik uit nieuwsgierigheid maak.

Persoonlijk werk ik al 15 jaar als ecooloog met een zwaartepunt op de specialisatie vleermuizen, en ben landelijk actief met onderzoek aan vleermuizen, het opstellen van onderzoeksprotocollen en richtlijnen e.d. voor vleermuizen.

Veel succes met het vormen van een oordeel.

Met vriendelijke groet,

████████████████████

Opgesteld te Putten op 13-1-2023

1. *In hoeverre is endoscopisch onderzoek a. gebruikelijk en b. geschikt om te beoordelen of er in een spouwmuur vleermuizen aanwezig kunnen zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan een dergelijk onderzoek worden gesteld?*
 - a) Niet gebruikelijk
 - b) Niet geschikt. Dat heeft als reden dat vleermuizen wegkruipen in kleine ruimtes en hoeken in de spouw. Zeker kleine groepen en individuele exemplaren zijn gezien het beperkte overzicht in de spouw en het vaak zeer kleine bereik van endoscopen niet te vinden. Achter cementbaarden, uitstekende stenen e.d. kan een endoscoop niet komen. Ook kan het zijn dat door de verstoring (geluid, en vaak licht) vleermuizen verder weg kruipen. Eigenlijk dient een bedrijf voor dit type onderzoek een onderzoeksontheffing WNB te hebben.
Aantonen van vleermuizen is al moeilijk, uitsluiten vanwege de "wegkruip" eigenschap in onoverzichtelijke ruimtes onmogelijk.

2. *In hoeverre is ecologisch onderzoek a. gebruikelijk en b. geschikt om te beoordelen of er in een spouwmuur vleermuizen aanwezig kunnen zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan een dergelijk onderzoek worden gesteld?*
 - a) Niet gebruikelijk, zie onder 1B
 - b) Niet geschikt, zie onder 1B. Endoscopen zijn alleen geschikt om in overzichtelijke ruimtes die geheel met de endoscoop overzien kunnen worden geschikt om vleermuizen aan te tonen. Het gaat dan bijvoorbeeld om boomholtes, dakranden en ondiepe ruimtes in woningen. Het uitsluiten van vleermuizen is vanwege het verplaatsingsgedrag van vleermuizen (kraamkolonies tot wel eens per 12 dagen) middels een éénmalig endoscooponderzoek niet mogelijk.

3. *Indien uit de in 1 en/of 2 genoemde onderzoeken volgt dat niet kan worden uitgesloten dat vleermuizen in een spouwmuur aanwezig kunnen zijn, in hoeverre is nader ecologisch onderzoek a. gebruikelijk en b.*

geschikt om te beoordelen of er in een spouwmuur daadwerkelijk vleermuizen aanwezig zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan een dergelijk onderzoek worden gesteld?

Een toegankelijke spouw van een gebouw biedt altijd potentieel ruimte aan vleermuizen. Gezien de enorme buffercapaciteit van een spouw kan het dan ook gaan om essentiële functies voor lokale populaties zoals kraamkolonies van gewone dwergvleermuis, laatvlieger en massa winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Isolatie van spouwmuren van een willekeurig gebouw kan daarmee in potentie altijd leiden tot het doden van de lokale populatie van de vrouwelijke dieren van een soort en/of het ongeschikt worden van een locatie als kraamplaats. Aangezien vleermuizen een lange reproductie hebben, heeft een dergelijke aantasting over tientallen jaren effect op de GSVI van de lokale populatie.

Ecologisch onderzoek door een ter zake kundige op het gebied van vleermuizen, die onderzoek uitvoert conform het Vleermuisprotocol is geschikt om een functie in beeld te brengen. Deze methode is de nu in Nederland gebruikelijke methode. Het Vleermuisprotocol doet recht aan de ecologie van vleermuizen en stelt eisen aan dit onderzoek.

4. *Zijn er alternatieve onderzoeksmethoden beschikbaar aan de hand waarvan kan worden beoordeeld of er in een spouwmuur vleermuizen aanwezig kunnen zijn, respectievelijk daadwerkelijk aanwezig zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan dergelijke onderzoeken worden gesteld?*

Ja, er worden steeds vaker Soortmanagementplannen opgesteld voor een groot gebied of de gehele bebouwde kom. Alle gebruikers en bewoners kunnen hiervan gebruik maken bij ruimtelijke ingrepen. Dit vereist echter een actie van een gemeente of andere grote organisatie omdat het om het in kaart brengen van het gehele netwerk van verblijven van verschillende vleermuissoorten betreft. Met deze methode kan met redelijke zekerheid het doden of aantasten van een lokale populatie van vleermuizen worden voorkomen.

5. *Wat zijn bij benadering de gemiddelde kosten per m2 spouwmuur van een gemiddelde woning van de onderzoeken als bedoeld onder 1, 2, 3 en 4 naar de mogelijke, respectievelijk daadwerkelijke aanwezigheid van vleermuizen in een spouwmuur?*

Mogelijke aanwezigheid: tussen de € 400 en € 800 als eerst een quick scan wordt uitgevoerd. Vleermuisonderzoek conform het Vleermuisprotocol loopt vaak in de meerdere duizenden euros. Echter, werken conform een SMP zal per woning ook op maximaal een paar honderd euro komen.

6. *Welke bijkomende kosten en andere schade – als bijvoorbeeld een stijging van de spouwmuurisolatiekosten en het pas later kunnen genereren van de met een spouwmuurisolatie te realiseren energiebesparing – kunnen optreden in verband met het moeten uitvoeren van de onder 1, 2, 3 en 4 bedoelde onderzoeken? Vallen die kosten en schade bij benadering te kwantificeren, het liefst in de vorm van een bedrag per m2 spouwmuur*

van een gemiddelde woning per maand dat de spouwmuur niet is geïsoleerd.

Geen idee.

7. *In hoeverre en op welke manier zou samenwerking tussen de bij de spouwmuurisolatie betrokken partijen, als bijvoorbeeld (behartigers van de belangen van) corporaties, andere verhuurders, particuliere woningeigenaren, spouwmuurisolatiebedrijven en overheidsinstanties, eraan kunnen bijdragen dat de genoemde onderzoeken goedkoper kunnen zijn en ook sneller kunnen worden uitgevoerd?*

Door bijvoorbeeld gezamenlijk een soortmanagementplan op te stellen voor woningcorporaties en particulieren is dit op te lossen voor een redelijke prijs. Er is alleen een voorinvestering nodig en men dient beter vooruit te plannen in zowel de isolatieplannen als het uitzetten van het benodigde Vleermuisonderzoek zodat ecologische bureaus beter hun mensen in kunnen zetten en bevoegd gezagen de tijd krijgen om plannen te beoordelen.

8. *Heeft u nog andere opmerkingen of suggesties voor het aan de orde gestelde onderwerp van spouwmuurisolatie en het in kaart brengen van de eventuele gevolgen daarvan voor vleermuizen?*

De Afdeling bestuursrecht Raad van State en haar medewerkers zijn bij mij tot op heden altijd overgekomen als een organisatie die met gedegen onderzoek, onafhankelijk haar werk doet. Ook zijn tijdens rechtszittingen vooraf meestal geen conclusies te trekken over het uiteindelijke oordeel.

Bij deze consultatie krijg ik echter het gevoel dat er sturing/richting in de vraagstelling zit. Er wordt sterk gefocused op kosten voor onderzoek, de isolatie maatregelen e.d. Er wordt op geen enkele manier aandacht besteed aan de verantwoordelijkheid die wij als maatschappij hebben voor Biodiversiteit (en juridisch vanuit de Habitatrichtlijn, het Batsagreement en de Bonn/Bern conventie). Er wordt niet gevraagd naar de kans dat een essentiële functie voor vleermuizen aanwezig is, wat het effect op de GSVI van de lokale populatie kan zijn als gevolg van het massaal doden en verwonden van vleermuizen door nisolatiepraktijken. Mogelijk zijn deze zaken voldoende bij u bekend; maar als expert zou ik die vragen lastig te beantwoorden vinden. Vooral omdat bijvoorbeeld de GSVI van bepaalde soorten niet bekend of negatief is.

Natuurlijk ga ik er van uit dat u zoals gebruikelijk deze zaak met uiterste zorgvuldigheid beoordeelt en weegt.

Enige bronnen ter verificatie:

Het Vleermuisprotocol 2021:

<https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen/vleermuisprotocol>

Staat van instandhouding: <https://www.zoogdiervereniging.nl/wat-we-doen/bijzondere-themas/bescherming-van-zoogdieren/gunstige-staat-van-instandhouding-van#:~:text=Alleen%20voor%20de%20bever%2C%20bruinvis,de%20staat%20van%20instandhouding%20onbekend.>